L-iskiżofrenija

L-iskiżofrenija hi forma ta' psikożi li hi kkaratteriżżata b'deterjorament fil-funzjoni tal-persuna minħabba disturbi serji fuq livel ta' ħsieb, perċezzjoni u burdata; imġieba mhux tas-soltu u iżolament soċjali. Is-sintomi ta l-iskiżofrenija jinkludu:

- Delużjonijiet
- Alluċinazzjonijiet
- Taħwid fl-użu tal-lingwa
- Imġieba katatonika jew li ma tagħmilx sens
- 'Sintomi negattivi' – nuqqas ta' funzjoni, pereżempju nuqqas ta' komunikazzjoni.

Madwar 1-2% tal-popolazzjoni tbati mill-iskiżofrenija

Delużjonijiet
Id-deluzjoni hi stat fejn il-persuna temmen f'xi ħaġa li mhix reali. Jeżistu kategoriji differenti:

- Delużjonijiet ta' persekuzzjoni: il-ħsieb li persuna qed tiġi ppersegwitata jew li hemm xi komplott kontriha;
- Delużjonijiet ta' kontroll: il-ħsieb li persuni jew forzi esterni qed jikkontrollaw il-ħsibijiet u l-azzjonijiet tagħha;
- Delużjonijiet ta' referenza: il-persuna taħseb li qed issir referenza għaliha meta ma għandhiex x'taqsam, pereżempju waqt l-aħbarijiet.
- Delużjonijiet ta' *grandeur*: il-ħsieb li persuna hi famuża jew għandha ċerta poteri.
- Delużjonijiet dwar dnubiet u sens ta' ħtija esaġerat: il-ħsieb li persuna tkun għamlet jew setgħet għamlet dnubiet serji ħafna;
- Delużjonijiet fuq mard: it-twemmin li persuna qed issofri minn xi mard serju u li forsi ma jeżistix, pereżempju li l-moħħ hu mimli bil-ħama
- Delużjonijiet niħilistici: it-twemmin li l-persuna ma għadhiex teżisti.

Alluċinazzjonijiet
Alluċinazzjonijiet jistgħu jkunu relatati mas-sensi kollha, fil-fatt wieħed jista' jara, jisma', jxomm, iħoss jew itiegħem affarijiet li fil-fatt ma jkunux hemm. L-iktar alluċinazzjonijiet komuni huma dawk viżwali jew awditorji jiġifieri fejn il-persuna tisma' ilħna jew tara affarijiet li fil-fatt ma jkunux hemm.

L-użu tal-lingwaġġ b'mod mhux organizzat
Persuni bi skizofrenija jista' jkollhom taħwid jew diżorganiżżazzjoni fl-użu tal-lingwaġġ. Pereżempju persuna tibda taqbeż minn suġġett għall-ieħor mingħajr sens.

Imġieba li ma tagħmilx sens
Individwi bi skiżofrenija jistgħu juru imġieba repetittiva jew li tieħu tul ta' ħin pereżempju jħokku rashom, jew ikunu attivi ħafna jew ma jiċċaqalqu xejn.

Nuqqas t'emozzjonijiet:

Persuni bi skiżofrenija jistgħu juru ftit jew xejn emozzjonijiet u jista' jkun li ftit isibu mumenti fejn jieħdu gost. Jista' jkun hemm mumenti fejn dak li juru li qed iħossu ma jkunx kompatibbli mas-sitwazzjoni, pereżempju persuna tidhak meta tisma' lil xi persuna oħra tokrob bl-uġiegħ. L-iżolament soċjali jista' jkun sintomu ieħor ta'skiżofrenija.

Nies famużi li batew jew ibatu minn din il-kundizzjoni

- John Nash (matematiku u rebbieh tal-permju Nobel)
- Jack Kerounac (awtur)
- Syd Barrett (kitarrist tal Pink Floyd)

Trattament: Normalment is-sintomi jiġu kkontrollati permezz tal-mediċina, għaldaqstant interventi psikosoċjali huma importanti wkoll.

Medicina: Antipsikotiċi jintuzaw biex tigi ttrattata l-iskizofrenija.

Psikoterapija: Terapija individwali jew tal-familja u programmi ta' riabilitazzjoni huma rakkomandati biex il-persuna tgħix ħajja indipendenti.